

Завдання
для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин

8 клас

Українська література

I. Доведіть або спростуйте думку *«Подорожі вчать більше, ніж що б то не було. Іноді один день, проведений в інших місцях, дає більше, ніж десять років життя вдома»* (Анатоль Франс).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Назвіть твір, персонажі якого у *"темній темниці проживали, / Аж тридцять три годи / Світа Божого не забачали"*.
2. «Не можна любити народів других, / Коли ти не любиш Вкраїну!...» переконаний автор твору .... (Вкажіть автора та назву твору).
3. Назвіть пісні, авторство яких приписують Марусі Чурай.
4. Герой якого твору проголошує наступні слова: «Не поет, у кого думки, нелітають вільно в світі, а заплутались навіки в золотій тонкій сіті». (Вкажіть автора та назву твору)
5. Який вивчений вами вірш Т. Шевченка є зразком медитації?

5 балів

Українська мова

I. Перепишіть виділений уривок, знімаючи ризик, уставляючи пропущені літери чи знаки (за потреби).

Юніст.. — це вік, коли людина робить одне з най/величніших своїх відкриттів — відкриває саму себе. Відкриття самої себе — найпр..красніше, що може ві..чуги людина. У цих пошуках глибокий зміст: кожен може ро..крити свої реальні, доти не/знані можливості. Щоб виявити й використати їх, треба знайти себе, тобто вивчити й зуміти оцінити. Це дасть змогу «вибудувати» себе для життя на/багато років уперед.

Здавалося б, приватне п..тання твого життя. Далєбі! Це актуальні питання сучасного суспіл..ного життя, оскільки людині н..обхідна не лише оцінка себе самої з позицій соціал..ного ідеалу, а й все/мірне прагнення до н..ого. Юності притаманна віра в ідеальне, романтична ві..даність винятковому й незвичайному. Та чи замислювалися ви, що виняткове й незвичайне народжується незвичайними можливостями звичайних людей?

А як звичайні люди йдуть до незвичайного? Як вони стають богатирями, носіями могутнього інтелекту, моральної цільності?

12 балів

II. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

(1)*Зазвичай* (2)*останнє*, що я роблю, (3)*вимикаючи* комп'ютер, видаляю історію пошуків, хай би (4)*що* шукав.

- А займенник
- Б іменник
- В форма дієслова (дієприслівник)
- Г прислівник
- Д форма дієслова (дієприкметник)

4 бали

III. Знайдіть українські відповідники іншомовним словам.

Іншомовне слово

- 1 агресор
- 2 абориген
- 3 асистент
- 4 адвокат

Українське слово

- А туземець
- Б загарбник
- В захисник
- Г попередник
- Д помічник

4 бали

Усього – 37 балів

Завдання
для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин

9 клас

Українська література

I. Доведіть або спростуйте думку «Уникайте тих, хто намагається підірвати вашу віру в себе. Велика людина, навпаки, вселяє почуття, що ви можете стати великим» (Марк Твен).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Рядки «В тім городі жила Дідона, А город звався Карфаген. Розумна пані і моторна... є у творі ... . Вкажіть автора та назву твору.
2. У якому творі звучить народна пісня «Ой під вишнею, під черешнею / Стояв старий з молодю, як із ягодою»? Вкажіть автора та назву твору.
3. «Той, в кого совість як чистий кришталь», є ідеалом автора твору? Вкажіть автора та назву твору.
4. Назвіть найдавнішу датовану рукописну пам'ятку церковнослов'янської мови Київської держави.
5. Про що розповідають книги Нового Заповіту?

5 балів

Українська мова

I. Перепишіть виділений уривок, уставляючи пропущені розділові знаки. На місці пропусків уставте потрібні літери чи знаки.

Широко побутує повір'я, ніби чорногуз приносить дітей. За давніми уявленнями, поява потомства асоціюється з водою. Бусол малюків знаходить у воді, виловлюючи їх своїм довгим дзьобом, і приносить матерям.

І досі існує повір'я, згідно з яким у родині буде щастя, коли бусол зів'є гніздо на подвір'ї. Люди й самі допомагали в цьому птахам лаштували на хатах або деревах хрестовини колеса від возів. Вірили що пернаті оберігають обійстя від пожежі й блискавки що разом із ними приходять у господу злагода добробут і здоров'я. Щов..сни лелеки пов..ртаються на свої гнізда. Коли ж, образ..ні на людей, птахи покидали хату, усе добро йшло за ними. За повір'ям, скривд..ені лелеки могли й підпалити будівлю принісши в дз..обі жарину. Убивати птахів або руйнувати їхні гнізда вважалося великим гріхом. За це винного було суворо карано хворобою злиднями а то й смертю.

12 балів

II. З'ясуйте, яким членом речення є виділене слово.

Член речення

- 1 підмет
- 2 додаток
- 3 означення
- 4 обставина

Приклад речення

- А Як кажуть в народі, життя прожити – не поле **перейти**.
- Б Перед виходом з дому Орест затримався **перевірити** квитки на потяг.
- В Як виховує людину сама можливість **зробити** добро!
- Г Батьки повинні навчити дитину **долати** життєві перешкоди.
- Д **Відчувати** радість за успіхи ближнього – ознака альтруїзму.

4 бали

III. Установіть відповідність між фразеологізмом і його значенням.

Фразеологізм

- 1 ні світ ні зоря
- 2 ні кілка ні дрючка
- 3 ні вдень ні вночі
- 4 ні гаряче ні зимно

Значення

- А ніколи
- Б рано
- В байдуже
- Г нічого
- Д мовчки

4 бали

Усього – 37 балів

Завдання
для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин

10 клас

I. Доведіть або спростуйте думку «Будь собою, інші ролі зайняті» (Оскар Уайльд).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Важливим етапом підготовки якого твору стало написання нарису «Подоріжжя од Полтави до Гадячого». Назвіть твір і автора.
2. Кому належать слова: *«Я не хочу бути дворянкою! Краще жить на світі щасливим мужиком, ніж нещасним паном - це всяке знає!»*
3. Назвіть твір та його автора, де один із головних героїв характеризується так: *«був дуже богомільний, ходив до церкви щонеділі не тільки на службу, а навіть на вечерню, говорив два рази на рік, горнувся до духовенства, любив молитись і постить; він понеділкував і постив дванадцять п'ятниць на рік, перед декотрими празниками»*
4. Сповідь ліричного героя коханій, яка згордувала його почуттями, – це провідний мотив твору. Назвіть автора та назву твору.
5. Кого із героїв вивчених вами творів називали «безокою економшею»? Назвіть цю героїню і обставини, за яких вона стала безокою.

5 балів

Українська мова

I. Перепишіть виділений уривок, уставляючи пропущені розділові знаки. На місці пропусків уставте потрібні літери чи знаки (за потреби).

Лелека в українців — святий птах. За легендами, він походить від людини, яка згрішила колись проти Бога й тепер у пташиній подобі старанно спокутує свою провину. Найпоширенішою версією перетворення людини на лелеку є історія гадючого мішка.

Кажуть що колис.. бусол був людиною. Бог усіх гадів у мішок зібрав і дає чоловікові Візьми цей мішок одн..си до моря й укин.. у воду. Як нестимеш, не розв..язуй і не заглядай у мішок, що там є. Іде той чоловік із мішком до моря кортить подивитися. Ро..пустив того мішка гад так і поліз, так і поліз із н..ого! А Бог і каже Не хотів мене слухати пустив гадюч..я по всіх усядах іди ж та збирай! От тоді й став той чоловік буслом.

12 балів

II. Доберіть до кожного фразеологізму синонім.

Фразеологізм

- 1 зарубати на носі
- 2 бувати в бувальцях
- 3 сісти в калюжу
- 4 зривати маску

Синонім

- А виводити на чисту воду
- Б облизня піймати
- В намотати на вус
- Г стелитися під ноги
- Д знати, де раки зимують

4 бали

III. З'ясуйте, яким членом речення є виділений фрагмент.

Член речення

- 1 підмет
- 2 присудок
- 3 додаток
- 4 означення

Приклад речення

- А Жити на повну, без обмежень і страху – ось *мета* успішної особистості.
- Б У європейських школах елементом форми для дівчат є спідниця *в клітинку*.
- В Скасовано всілякі *заборони* – і волі дух зривається в простір.
- Г Циферблат наріжного годинника *хуртовина* снігом замела.
- Д Крізь високий густий очерет біліла широкою срібною *стрічкою* Рось.

4 бали

Усього – 37 балів

Завдання
для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин

11 клас

Українська література

I. Доведіть або спростуйте думку «Чи не дивина, що один у багатстві бідний, а інший у бідності багатий?» (Григорій Сковорода). (12 балів)

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Це автобіографічний роман, темою якого є роздуми митця про сенс земного буття, загадковість і велич людської душі, її поривання до гармонії та краси шляхом осягнення і минулого, і майбутнього; теми жінки, кохання. Вкажіть автора та назву твору.
2. Його псевдонім є назвою фруктового дерева або його плоду. Назвіть письменника, про якого йде мова, та жанр, у якому він писав.
3. «Прославити завоювання міста українським елементом села» – таке завдання поставив перед собою ... (Вкажіть автора та назву твору).
4. «Драматичне роздвоєння реальності та ідеалів, внутрішній конфлікт революціонера, який потрапляє у витворену революційними ідеями пастку» розкриває твір ... (Вкажіть автора та назву твору).
5. Назвіть збірку, яка відбиває сутність стилю раннього П. Тичини. (5 балів).

Українська мова

I. Прочитайте текст. Виконайте завдання після тексту.

(1) Леся Українка завжди прагнула не/звичайної *краси* та спокою *душі* й шукала їх не лише в рідній Україні, а й у Грузії. (2) До речі цей край вона _____ завдяки грузинському студентові Нестору, який квартирував у будинку Косачів у Києві. (3) Леся навчала його французької та *любові* до України, а він її – грузинської та любові до Грузії. (4) Життєвий шлях Лесі Українки нагадує не/суцільне тло, а різнокольорові *шматочки* скла - новоград-волинський, київський, грузинський, італійський, єгипетський. (5) Це сходинки до творчої вершини й до не/оборотної вічності, що скріплені ниткою одного не/повторного життя.

I.1. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

А першому   Б другому   В четвертому   Г п'ятому

I.2. У ролі означення в тексті виступає іменник

А краси   Б душі   В любові   Г шматочки

I.3. Окремо в тексті треба писати сполуку слів

А не/звичайної   Б не/оборотної   В не/суцільне   Г не/повторного

I.4. На місці пропуску в другому реченні має бути слово

А впізнала   Б визнала   В вигадала   Г вподобала

4 бали

II. Доберіть до кожного фразеологізму антонім.

Фразеологізм

1 очей не відведеш

2 вискочити на сухе

3 голки не підточиш

4 палицею кинути

Антонім

А через пень-колоду

Б за тридев'ять земель

В хоч голки збирай

Г потрапити в павутину

Д з душі верне

4 бали

III. Перепишіть уривок, уставляючи пропущені розділові знаки. На місці пропусків уставте потрібні літери чи знаки (за потреби).

Якщо говорити про життя і творчіст.. (В,в)олодимира (І,і)васюка неможливо позбутися відчуття трагічності ще надто бли..ько ми стоїмо від часу його народження й загибелі. Саме з його імені починається відлік сучасної українс..кої естрадної пісні. Володимир мав світл..носну вдачу. Сонячніст.. його натури підкреслювали батьки рідні друзі усі хто спілкувався з ним. Попри коротке й трагічно обірване життя (В,в)олодимир (І,і)васюк чимало зробив для українс..кої кул..тури. Ч..рвону руту та інші його пісні знали й наспівували на всіх континентах. В історії українс..кої естради він залишається своєрідним мірилом до якого належить прагнути сьогоднішнім українс..ким естрадним в..конавцям.

12 балів

Усього – 37 балів